

Κόσμος

Του ΚΩΣΤΑ Γ. ΤΣΑΠΟΓΑ

Το παζάρι για τις πατάτες, το γάλα, τα κρασιά και τα αγροτικά μηχανήματα ήταν αυτό που έκρινε, την τελευταία στιγμή, τη διεύρυνση της Ευρώπης.

Όμως οι πατάτες και το γάλα δεν έχουν καμία σχέση με την ιστορικότητα της στιγμής, την επανένωση της Ευρώπης που πλέον εκτείνεται από την Ιρλανδία ως την Κύπρο και από τη Λισαβόνα ως το Ταλίν, περιλαμβάνοντας χώρες όχι μόνο του πρώην ανατολικού συνασπισμού αλλά και της πρώην ΕΣΣΔ.

«Κλείσαμε ένα από τα πλέον αιματηρά και ζοφερά κεφάλαια της ευρωπαϊκής ιστορίας», δήλωσε ο προεδρεύων της Ε.Ε., πρωθυπουργός της Δανίας, Αντερς Φογκ Ράσμουσεν.

Ο πρόεδρος της Γαλλίας, Ζακ Σιράκ, μίλησε για μια «συγκινητική στιγμή» κατά την οποία «δεν μπορεί κανείς παρά να σκεφτεί όλα τα θύματα των πολέμων του 20ού αιώνα, τους τόσο παράλογους θανάτους και δεν μπορεί κανείς να μη σκεφτεί όλα τα θύματα του

αντισημιτισμού, του ρατσισμού, όλων των καταστροφών που σημάδεψαν μια ήπειρο λόγω των διαιρέσεών της, των συγκρούσεων συμφερόντων, της αφροσύνης των ανθρώπων».

Στο ίδιο πνεύμα, ο Βρετανός πρωθυπουργός, Τόνι Μπλερ, δήλωσε ότι «όταν κοιτάμε την ιστορία της Ευρώπης εδώ και πολλές εκατοντάδες χρόνια... και όταν σκεφτόμαστε όλους αυτούς τους πολέμους και τις καταστροφές, αντιλαμβανόμαστε ότι σήμερα έχουμε επανενώσει την Ευρώπη».

Το «κοινοτικό κεκτημένο»

Η ιστορική διάσταση είναι δεδομένη. Ο στόχος της πολιτικής σταθεροποίησης της Ευρώπης, όταν οι πόλεμοι στην πρώην Γιουγκοσλαβία υπενθύμισαν ότι η ειρήνη δεν είναι αυτονόητη, το ίδιο. Όμως τα προβλήματα του μέλλοντος δεν περιορίζονται εκεί, ούτε εξα-

ντλούνται σε όσα μπορούν να δημιουργήσουν οι διαφανείς για τις πατάτες και το γάλα.

Μια μελλοντική απειλή που πρέπει να αντιμετωπιστεί είναι η ανάπτυξη ενισχυμένων κεντρόφυγων δυνάμεων σε μια Ευρώπη των 25, όπου οι οικονομικές διαφορές ανάμεσα στα νέα μέλη και τα παλαιά είναι τεράστιες. Όπως επισημαίνει η γαλλική εφημερίδα «Λε Μοντ», το σύνολο του πλούτου των 10 νέων χωρών-μελών είναι μικρότερο από αυτόν της Ολλανδίας. Σε συνδυασμό με την ευρύτερη οικονομική κρίση, αυτή η ανισότητα μπορεί να οδηγήσει σε αδιέξοδα.

Παρόμοια προβλήματα μπορεί να δημιουργήσουν οι πολλαπλές ταχύτητες που ενδέχεται να προκύψουν από την ανισότητα αυτή, αλλά και οι διαφορετικοί ρυθμοί ενσωμάτωσης του λεγόμενου «κοινοτικού κεκτημένου», με τις διαφορετικούς μήκους μεταβατικές περιόδους για διάφορα θέ-

ματα και διάφορες χώρες.

Δοκιμασίες αναμένονται και στο θέμα των ευρωπαϊκών θεσμών, ακόμα και σε ό,τι αφορά τη διαμόρφωση των νέων στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής συνέλευσης που επεξεργάζεται το νέο «ευρωπαϊκό σύνταγμα». Οι χώρες που βγήκαν από μια περίοδο σοβιετικής επιρροής για να περάσουν σε μια φάση έρωτα με τις ΗΠΑ δεν έχουν την ίδια οπτική για το μέλλον της Ευρώπης με άλλες.

Ακόμα και πρακτικά, η ίδια η ένταξη των 10 νέων χωρών, βρίσκεται ακόμα στον αέρα, καθώς η σχετική συμφωνία πρέπει να επικυρωθεί από 25 χώρες, από τα Κοινοβούλια ή από δημοψηφίσματα. Οι νεοεισερχόμενες χώρες έχουν προγραμματίσει δημοψηφίσματα, σε μια προσπάθεια να ξεπεράσουν τις αντιρρήσεις και επιφυλάξεις τμημάτων του πληθυσμού τους κατά την περίοδο των διαπραγματεύσεων.

Όμως πρόκειται περί απλής αναβολής.

Τουρκία, το ερωτηματικό

Ενα άλλο σημείο στο οποίο η νέα διευρυμένη Ε.Ε. θα αντιμετωπίσει πρόκληση είναι αυτό που θέτει μετ' επιτάσεως ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ρομάνο Πρόντι: την ανάγκη «πραγματικής συζήτησης» σχετικά με τα σύνορα της Ευρώπης, θέμα που αφορά και την Τουρκία. Η δυσκολία δεν περιορίζεται στο συγκερασμό των απόψεων 25 πλέον χωρών, ούτε στα διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά που επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτή η συνάφεια πολιτισμών. Ενισχύεται και από τον τρόπο με τον οποίο γίνονται αντιληπτοί από κάθε χώρα οι απώτεροι στόχοι σχετικά με τη μορφή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εκτίμηση ότι μεγαλύτερο πλάτος σημαίνει ενδεχομένως μικρότερο βάθος.

Μία τρίχα...πρίγκιπική

Μια υπόθεση για να «σου σηκώνας η τρίχα» της πηκτικής, προβάλλεται στα βρετανικά πρωτοσέλιδα. «Δαιμόνιοι ρεπόρτερ ήθελαν να εξασφαλίσουν μια τρίχα από τα μαλλιά του πρίγκιπα Χάρι, για να αποδείξουν με έλεγχο DNA ότι ο πρίγκιπας δεν είναι γιος του Καρόλου αλλά ενός από τους εραστές της Νταϊάνα, του Τζέιμς Χιούιτ», γράφει ο βρετανικός Τύπος. Πίσω από τη συνωμοσία φημολογείται ότι κρύβεται το εκδοτικό συγκρότημα των εφημερίδων «Sun» και «News of the World» που θα συνεργάζονταν επίσης με γερμανική εφημερίδα. Οι δαιμόνιοι ρεπόρτερ θα χρησιμοποιούσαν αυτό που στα αγγλικά αποκαλείται «παγίδα μελιού». «Δηλαδή, μια νεαρή καλλονή θα επιστρατευόταν για να ξελογιάσει το νεαρό και να μπορέσει, έχοντάς τον στην αγκαλιά της, να τον ξεμαλλιάσει -λίγο- χωρίς να πάει στο κακό το μυαλό του», αναφέρεται στα δημοσιεύματα. Ευτυχώς για όλους, ειδικά μονάδα της Σκότλαντ Γκιρντ πληροφορήθηκε για τη συνωμοσία, ειδοποίησε το Μπάκιγχαμ και στο εξής τα μαλλιά του Χάρι θα φυλάσσονται ως «κόρη οφθαλμού».

ΙΩΑΝΝΑ ΝΙΑΩΤΗ

Περιμένοντας την Ε.Ε.

Εδώ και δεκαετίες «δεν είναι εύκολες οι θύρες» της Ε.Ε. για την Τουρκία, αλλά η Αγκυρα κάθεται απ' έξω υπομονετικά «περιμένοντας τον Γκοντό». Για καμιά άλλη χώρα πρόθυμη να ενταχθεί στην κοινότητα δεν υπάρχουν τόσο ενδοιασμοί: Στην Τουρκία παραβιάζονται κατά κόρον τα ανθρώπινα δικαιώματα, η τουρκική οικονομία βρίσκεται στο χείλος του γκρεμού, για πολλούς η χώρα δεν έχει καν πολιτιστική ή γεωγραφική σχέση με την Ευρώπη. Και όμως οι αποφάσεις της συνόδου κορυφής της Ε.Ε. στην Κοπεγχάγη δίνουν την εντύπωση ότι για πρώτη φορά η πλάστιγγα γέρνει υπέρ της Αγκυρας.

Υπέρ μιας συγκεκριμένης ευρωπαϊκής προοπτικής για την Τουρκία τάχθηκαν στην Κοπεγχάγη κυρίως τα μεγάλα βάρη της Ε.Ε., η Γερμανία και η Γαλλία, ακολουθούμενες και από άλλα κράτη-μέλη. Στην πραγματικότητα όμως η απόφαση της Κοπεγχάγης δεν είναι παρά ένας ακόμα

Το σχόλιο της «Deutsche Welle»

κόλαφος στις παρειές της αδημονούσας. Εάν είχε υιοθετηθεί η αρχική γερμανογαλλική πρόταση, τότε το 2004 θα εξεταζόταν η ικανότητα της Αγκυρας να ενταχθεί και στα μέσα του 2005 θα άρχιζαν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Τελικά υιοθετήθηκε μόνο η εξέταση των ικανοτήτων της Αγκυρας το 2004, οι δε διαπραγματεύσεις θα αρχίσουν «το ταχύτερο δυνατόν». Αυτό το «ταχύτερο δυνατόν» μπορεί να διαρκέσει πάρα πολύ. Δεν είναι τυχαίο που ο Γερμανός καγκελάριος Γκέρχαρντ Σρέντερ τονίζει σε κάθε δημόσια δήλωσή του ότι η ευρωπαϊκή προοπτική της Αγκυρας θα είναι «μακρά, πολύ μακρά». Γιατί ξέρει από τις δημοσκοπήσεις ότι η πλειονότητα των Γερμανών τάσσεται κατά της τουρκικής ένταξης, όπως ξέρει και ότι σύντομα τον περιμένουν τοπικές εκλογικές αναμετρήσεις. Αλλά τι σημαίνουν όλα αυτά για την Τουρκία; Οτι, καθ' αρχήν, πρέπει επίσημα να δηλώνει ικανοποιημένη με το ότι ο κόλαφος δεν ήταν ισχυρότερος, και επί του πρακτέου να συνεχίσει με γοργό ρυθμό τις εσωτερικές μεταρρυθμίσεις. Εστω και μετά από χρόνια οι κυβερνήσεις των 25 πλέον χωρών-μελών θα πρέπει να εξηγήσουν στους πολίτες τους γιατί θα πρέπει να ενταχθεί η Αγκυρα στην κοινότητα. Και αυτό δεν θα είναι καθόλου εύκολο.

Τι θα ακολουθήσει μετά την Κοπεγχάγη

Η σύνοδος της Κοπεγχάγης αποτελεί σίγουρα μια ιστορική στιγμή για την εξέλιξη της Ε.Ε., δεν είναι όμως το τελευταίο στάδιο της ευρωπαϊκής διεύρυνσης. Πολλά πρέπει ακόμη να γίνουν, τόσο από τους «15» όσο και από τις εντασσόμενες χώρες, ώστε η διεύρυνση αυτή να γίνει πραγματικότητα.

Η συνθήκη της ένταξης αναμένεται να υπογραφεί επισήμως στις 16 Απριλίου στην Αθήνα, οπότε θα ξεκινήσει και η τελευταία φάση της διαδικασίας, δηλαδή η επικύρωσή της από καθεμιά από τις 25 χώρες της μελλοντικής διευρυμένης Ε.Ε. Η διεύρυνση δεν θα μπορέσει να πραγματοποιηθεί παρά μόνο εάν το σύνολο των 15 σημερινών μελών ανάψουν το πράσινο φως για την άφιξη των νέων. Η άρνηση μία εξ αυτών θα μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση το όλο εγχείρημα. Αντιθέτως, εάν μία από τις μελλοντικές χώρες-μέλη απορρίψει τη συνθήκη ένταξης, απλώς εξαιρεί τον εαυτό της από τη διαδικασία, χωρίς συνέπεια για τις υπόλοιπες υποψήφιες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκφράσει ανησυχία για την έλλειψη προετοιμασίας στα 15 κράτη, εκτιμώντας ότι η κοινή γνώμη σε καθένα από αυτά δεν είναι επαρκώς ενημερωμένη για το θέμα, ακόμη κι αν δεν είναι a priori αρνητική στην ιδέα της διεύρυνσης. Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη το Νοέμβριο, το 40%

των κατοίκων της Ε.Ε. δεν μπορούν να ονομάσουν ούτε μία από τις υποψήφιες χώρες.

Τα εθνικά Κοινοβούλια

Οι περισσότεροι από τους «15», ιδίως η Γαλλία και η Γερμανία, προσανατολίζονται προς μια διαδικασία επικύρωσης από τα εθνικά Κοινοβούλια. Σε ορισμένες χώρες ενδέχεται ωστόσο να διεξαχθούν και δημοψηφίσματα, με όλους τους κινδύνους που ενέχει αυτό σε περίπτωση ανόδου του ευρωσκεπτικισμού. Στις δέκα υποψήφιες, η επικύρωση θα γίνει μέσω δημοψηφισμάτων. Γνωρίζοντας ότι το «ναι» δεν είναι δεδομένο, οι κυβερνήσεις των χωρών αυτών ετοιμάζουν ήδη μεγάλες εκστρατείες επικοινωνίας προκειμένου ν' αποφύγουν κάθε απρόοπτο που θα τους απομάκρυνε από τις πύλες της Ε.Ε. Στην Πολωνία, παρά τις ευνοϊκές δημοσκοπήσεις, η κυβέρνηση αντιμετωπίζει μια δυναμική αντι-ευρωπαϊκή αντιπολίτευση. Κάμψη του φιλοευρωπαϊσμού φαίνεται να έχει σημειωθεί εν τω μεταξύ στη Μάλτα, με τους υποστηρικτές

της ένταξης να μειώνονται από το 45% του περασμένου Φεβρουαρίου στο 38,2%. Στην Ουγγαρία, το «ναι» φαίνεται να συγκεντρώνει συντριπτική πλειοψηφία, ενώ ανάλογος ενθουσιασμός παρατηρείται και στη Σλοβακία. Οι τρεις αυτές χώρες μαζί με την Τσεχία έχουν προτείνει τη διαδοχική διεξαγωγή των δημοψηφισμάτων, ξεκινώντας από τις πιο ενθουσιώδεις χώρες, ώστε να δημιουργηθεί μια θετική δυναμική που θα παρασύρει και τις υπόλοιπες.

Η Κομισιόν επικυρώνει

Παράλληλα με τις καμπάνιες για την επικύρωση, οι «10» πρέπει να εντείνουν τις προετοιμασίες για την είσοδό τους στην Ένωση. Οι «15» έχουν πάρει πράγματι τις προφυλάξεις τους, αποφασίζοντας να τις παρακολουθούν πολύ στενά, και προς το τέλος του 2003 η Κομισιόν θ' ανακοινώσει εάν έχουν εκπληρώσει, ως όφειλαν, τις υποχρεώσεις τους. Η Κομισιόν είχε επισημάνει τον Οκτώβριο ότι τα μελλοντικά μέλη έχουν πολλά ακόμη να κάνουν για την καταπολέμηση της διαφθοράς και τη βελτίωση της κατάστασης των μειονοτήτων, και ότι πέρα από την ψήφιση νόμων πρέπει να υπάρχουν και οι απαραίτητες διοικητικές, δικαστικές κι αστυνομικές δομές για την εφαρμογή τους.

(Γαλλικό Πρακτορείο)